

Bijlage 1, onderwijszorgprofiel.

Meldcode.

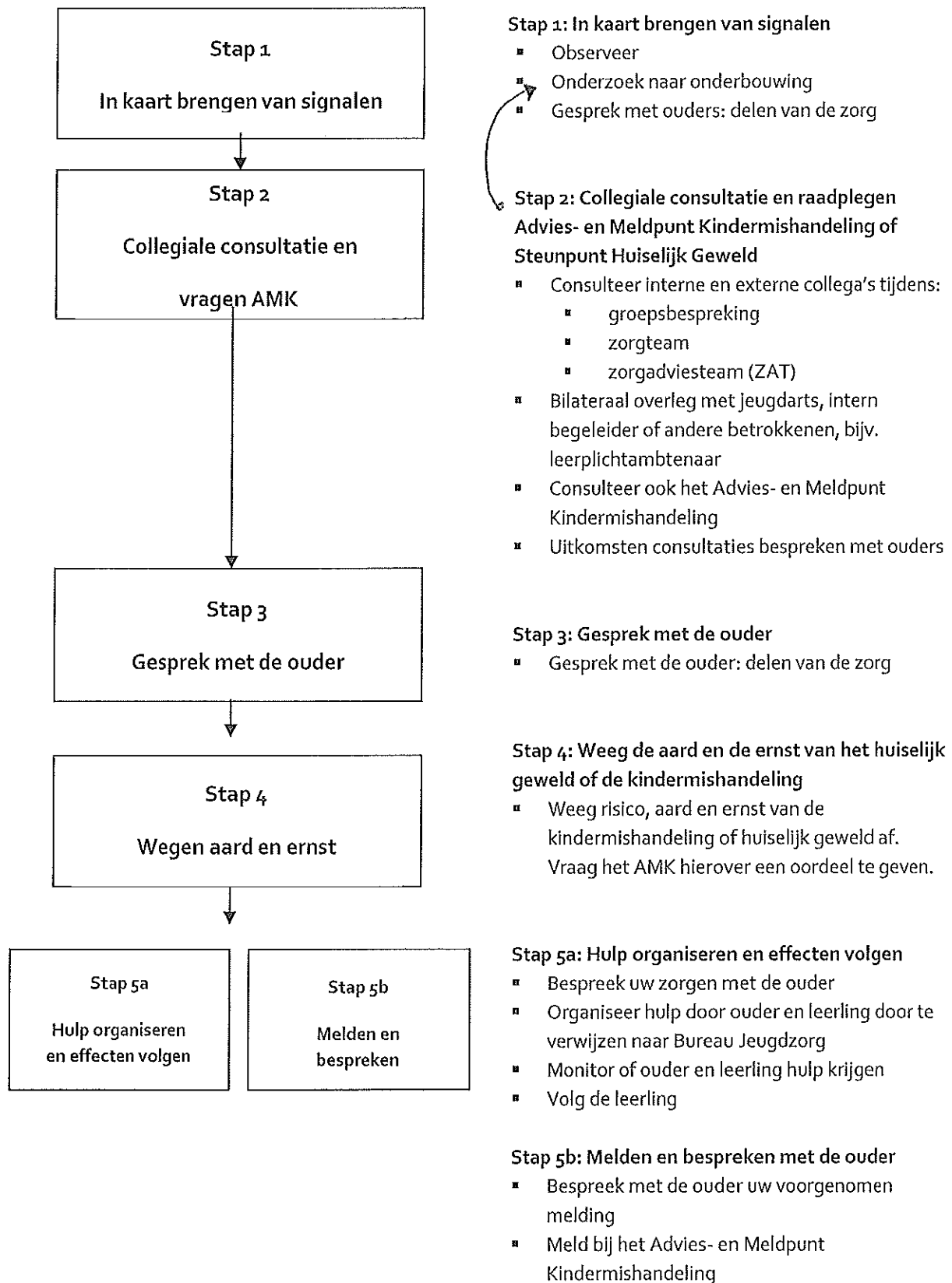
Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Het bevoegd gezag van samenwerkingstichting Kans en Kleur heeft een meldcode vastgesteld voor alle scholen van de stichting.

Onderstaande punten gelden voor alle scholen en al hun medewerkers:

- Dat de school verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij Kans en Kleur op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen en ouders/verzorgers attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat Kans en Kleur een meldcode wenst vast te stellen zodat de medewerkers die binnen de school werkzaam zijn, weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat de school in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder *huiselijk geweld* wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder *kindermishandeling* wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder *medewerker* in deze code wordt verstaan: de medewerker die voor een school van Kans en Kleur werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de basisschool zorg, begeleiding, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder *leerling* in deze code wordt verstaan: de leerling aan wie de medewerker zijn professionele diensten verleent;

Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

I. Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast.

Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die u als leerkracht of andere betrokkene bij de leerling of in de interactie tussen ouder en leerling waarneemt. In de signalenlijst uit de handleiding vindt u een overzicht van de signalen.

Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van het signaleringsinstrument van uw organisatie of van de signaleringslijst Huiselijk geweld en kindermishandeling uit de bijbehorende handleiding.

In deze fase observeert u de leerling in de klas en eventueel daarbuiten (bijvoorbeeld tijdens een huisbezoek) waardoor u de signalen in kaart kunt brengen.

Het is gebruikelijk om in gesprek te gaan met de ouder tijdens haal- en brengmomenten. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, de leerling en de feitelijkheden die u opvallen, krijgt u een beeld waardoor u ook met informatie van de ouder de situatie in kaart kunt brengen.

Daarnaast observeert u de ouder en het kind tijdens overige contactmomenten. U verzamelt alle signalen waardoor u duidelijker krijgt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen hoort u schriftelijk vast te leggen. Hierdoor kunt u later bij de inspectie verantwoording afleggen indien dit wordt gevraagd. U kunt dit vastleggen in het leerlingendossier, welke in een gesloten kast (met slot) of digitaal (met wachtwoord) wordt bewaard. Dit vanwege de privacy gevoelige gegevens die u verzamelt.

Leg in de leerlingdossier de volgende gegevens vast:

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen u ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Contacten over deze signalen.
- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk:

- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.

- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde medewerker.
- Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de *Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (meld- en aangifteplicht)*. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Bespreek de signalen met een deskundige collega. Vraag zo nodig ook advies aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of aan het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Consultatie is - afhankelijk van de interne afspraken van de organisatie - mogelijk met de volgende collega's: de intern begeleider, de directie, de aandachtsfunctionaris kindermishandeling, een collega uit dezelfde klas en/of de jeugdverpleegkundige of jeugdarts. Indien de organisatie deelneemt aan het zorgadviesteam is het ook mogelijk om de leerling hierin te bespreken.

Om de leerling 'open' (niet anoniem) te bespreken in het zorgadviesteam en met andere externe deskundigen is toestemming van de ouder vereist. Indien u in het contact transparant en integer bent, is de kans groot dat over deze zaken een open gesprek mogelijk is. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder gegeven. Gespreksvaardigheid om in gesprek te gaan over zorgen en het vragen om toestemming van de ouder is een specifieke deskundigheid en kan door middel van scholing worden aangeleerd. Ook kunt u advies krijgen van het AMK of het zorgadviesteam over op welke wijze in gesprek kan worden gegaan met de ouder. Indien de ouder weigert is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de weging. (Stap 4). De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties.

Indien u ook maar enige twijfel heeft over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, moet u advies vragen bij het AMK. Het AMK kan een eerste weging maken of het terecht is dat u zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld. Zorgvuldig handelen vereist dat u nagaat of u advies moet vragen bij het AMK.

Voor het bespreken in het zorgadviesteam wordt een intakegesprek met ouder en/of leerkracht door het maatschappelijk werk of een ander lid van het zorgadviesteam gevoerd. Door de ouder continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

Meer informatie over het Zorgadviesteam, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en het Steunpunt Huiselijk Geweld vindt u in de bijbehorende handleiding.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat uw ouder of zijn gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kunt u meteen advies vragen aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of aan het Steunpunt Huiselijk Geweld. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kunt u zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

In noodsituaties kunt u overigens ook contact zoeken met de crisisdienst van het Bureau Jeugdzorg en/of de politie vragen om hulp te bieden.

Stap 3: Gesprek met de ouder

Bespreek de signalen met de ouder.

Hebt u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder, raadpleeg dan een deskundige collega en/of het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

1. Leg de ouder het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan.
3. Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van een vermoeden van (voorgenomen) vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis) neemt u met spoed contact op met het AMK.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van hun leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder daarvan? Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?

Breng de ouder na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten continu uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die u hebt.

Indien een handelings- of begeleidingsplan wordt ingezet voor de leerling, bespreek dit met de ouder.

Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het handelings- of begeleidingsplan.

Indien de ouder de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

Indien tijdens het gesprek met de ouder blijkt dat de zorgen een andere oorzaak heeft, kunt u dit traject afsluiten. U kunt de leerling en de ouder binnen de interne en externe zorgstructuur van de school verder begeleiden.

Het doen van een melding bij het AMK zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder, die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact met u zal verbreken.

Bij het vragen van advies aan het AMK geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Maak bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling gebruik van een risicotaxatie-instrument. Binnen het basisonderwijs wordt geen gebruik gemaakt van een risicotaxatie-instrument.

Neem contact op met het AMK of de jeugdgezondheidszorg en laat deze weging maken.

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

Meent u, op basis van uw afweging in stap 4, dat u de leerling en zijn gezin redelijkerwijs *voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- *organiseer* dan de noodzakelijke hulp;
- *volg* de effecten van deze hulp; en
- *doe* alsnog een *melding* als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Als de organisatie gebruik heeft gemaakt van het zorgadviesteam, kan het zorgadviesteam verdere actie coördineren. Het zorgadviesteam bespreekt de hulpvraag van school en ouders, beoordeelt de hulpvraag, stelt een aanpak vast, geeft handelingsadviezen voor de leerkracht en adviseert over verdere hulp.

De verantwoordelijke medewerker binnen de organisatie bespreekt met de ouder de uitkomst van de bespreking in het zorgadviesteam. Bespreek met de ouder de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouder. Geef informatie en maak afspraken over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp. Verwijs de ouder door en vraag daarna of de ouder is aangekomen bij de hulp. Indien u voor een van voorgaande stappen ondersteuning nodig heeft, vraag deze aan bij het zorgadviesteam.

Maak in de klas afspraken over begeleidings- en zorgbehoeften van de leerling. Stel een handelings- of begeleidingsplan op en voer dit uit. Deel de uitkomst van deze bespreking met de ouders.

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder

Kunt u uw leerling *niet voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling beschermen, of *twijfelt* u er aan of u hiertegen voldoende bescherming kunt bieden:

- *meld* uw vermoeden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling;
- *sluit* bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- *overleg* bij uw melding met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling wat u *na de melding*, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, *zelf* nog kunt doen om uw leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Bespreek uw melding vooraf met de ouder. U bespreekt de melding ook met de leerling wanneer deze 12 jaar of ouder is.

1. Leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
2. Vraag de leerling en/of ouder uitdrukkelijk om een reactie.
3. In geval van bezwaren van de leerling en/of ouder, overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren.
4. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om uw leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.

5. Doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de leerling en/of ouder over de melding kunt u afzien:

- als de veiligheid van de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling en/of de ouder daardoor het contact met u zal verbreken.

Rijksoverheid

U bevindt zich hier: [Home](#) > [Alle onderwerpen](#) > [Huiselijk geweld](#) > [Hulp bieden](#) > [Meldcode](#)

Onderwerp: Huiselijk geweld [[/onderwerpen/huiselijk-geweld](#)]

Meldcode

Wie door zijn beroep te maken krijgt met huiselijk geweld (zoals leerkrachten, huisartsen en hulpverleners), vindt het soms lastig om hulp te bieden. Daarom bestaat er een meldcode om hen te helpen.

Waarom een meldcode huiselijk geweld

Een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is bedoeld voor professionals. Het is een stappenplan dat zij kunnen gebruiken als ze vermoedens van mishandeling hebben. Onderzoek wijst uit dat hulpverleners, zorgverleners en leraren die met een meldcode werken 3 keer zo vaak ingrijpen als collega's die zo'n code niet voorhanden hebben.

Organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren stellen zo'n code zelf op. Hiervoor is het Basismodel van de meldcode [[/basismodel-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling](#)] beschikbaar. Het basismodel is zo geschreven dat het makkelijk kan worden aangepast voor de eigen organisatie of praktijk.

Het gaat om een meldcode voor: huiselijk geweld, kindermishandeling, seksueel geweld, vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis), eengerelateerd geweld (waaronder huwelijksdwang) en ouderenmishandeling.

Stappenplan meldcode huiselijk geweld

Een meldcode beschrijft in stappen wat bijvoorbeeld een arts, verpleegkundige of leraar moet doen. In het Basismodel meldcode [[/onderwerpen/huiselijk-geweld/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/02/basismodel-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling.html](#)] is toegelicht welke 5 stappen in elk geval in de meldcode moeten staan.

- Stap 1: in kaart brengen van signalen.
- Stap 2: overleggen met een collega en eventueel raadplegen van het advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.
- Stap 3: gesprek met de cliënt.
- Stap 4: wegen van het geweld of de kindermishandeling.
- Stap 5: beslissen: hulp organiseren of melden.

Dit stappenplan is een algemene schets. Bij signalen van eerderrelateerd geweld of van vrouwelijke genitale verminking, zijn soms aanvullende stappen nodig. Organisaties geven in hun eigen meldcode aan wie de stappen moet doorlopen. Bijvoorbeeld een leerkracht die huiselijk geweld heeft gesignaleerd of een schoolmaatschappelijk werker.

Meldcode verplichten

Het gebruik van een meldcode heeft effect. Professionals moeten daarom verplicht met een meldcode gaan werken als zij een signaal krijgen van huiselijk geweld. De ministerraad heeft ingestemd met het wetsvoorstel dat dit regelt.

In dit wetsvoorstel staat dat organisaties en professionals in 6 sectoren een meldcode moeten hebben: gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en justitie.

Het wetsvoorstel is op 27 oktober 2011 aangeboden aan de Tweede Kamer. De wet treedt naar verwachting op 1 juli 2013 in werking.

Meldcode is geen meldplicht

Een verplichte meldcode is iets anders dan een meldplicht. Bij een meldplicht moet de professional zijn vermoeden van geweld melden bij andere instanties, bijvoorbeeld bij een Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of Steunpunten Huiselijk Geweld. Die verplichting bestaat niet bij een meldcode.

Door te werken met een meldcode blijft de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden, berusten bij de professional. Het stappenplan van de meldcode biedt hem bij die afweging houvast.

Meer informatie over de meldplicht en aangifteplicht bij seksueel misbruik in het onderwijs is te vinden in de vragen en antwoorden [/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/vraag-en-antwoord/moet-de-school-seksueel-misbruik-melden-en-aangeven.html] .

Vrijwilligers en de meldcode

Als er sprake is van geweld in huiselijke kring, is het belangrijk om zo vroeg hulp in te schakelen om het geweld te stoppen. Dit is het werk van getrainde professionals. Vrijwilligers kunnen hun zorgen kenbaar maken aan een professional. In een vrijwilligersorganisatie waar geen professionals werken, kan de vrijwilliger advies vragen aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling [<http://www.amk-nederland.nl/>] of het Steunpunt Huiselijk Geweld [<http://www.vooreenveiligthuis.nl/huiselijkgeweld/steunpunten/>] .

Organisaties waar zowel professionals als vrijwilligers werken, kunnen in hun eigen meldcode aangeven wat vrijwilligers kunnen doen bij vermoedens van geweld in huiselijke kring. Dit zal verschillen naar soort vrijwilliger en organisatie.

Vrijwilligersorganisaties zijn niet verplicht een meldcode op te stellen. Wanneer ze op eigen initiatief een stappenplan opstellen, zoals bijvoorbeeld Scouting Overijssel, juicht het Rijk dit toe. Een stappenplan zorgt er voor dat vrijwilligers weten wat ze kunnen doen bij vermoedens van geweld in huiselijke kring. Ze blijven dan niet met hun zorgen zitten.

Toolkit meldcode: hulpmiddelen gebruik van de meldcode

Alleen het ontwikkelen van een meldcode is niet voldoende, hij moet ook worden gebruikt. Om professionals hierbij te helpen, is de toolkit meldcode [[/onderwerpen/huiselijk-geweld/hulp-bieden/toolkit-meldcode](#)] beschikbaar. In de toolkit staan bijvoorbeeld checklists en opleidingen die professionals kunnen volgen.

De overheid stimuleert managers en professionals de verplichte meldcode in hun organisatie bekend te maken. Hiervoor biedt de toolkit meldcode onder andere een standaardpresentatie die zij kunnen geven, bijvoorbeeld tijdens een teamoverleg.

- Toolkit meldcode [[/onderwerpen/huiselijk-geweld/hulp-bieden/toolkit-meldcode](#)]
- Beroepsgeheim versus meldcode [[/onderwerpen/huiselijk-geweld/hulp-bieden/beroepsgeheim-versus-meldcode](#)]

Documenten en publicaties

-

Veelgestelde vragen meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Brochure | 28-06-2011

[[/onderwerpen/huiselijk-geweld/documenten-en-publicaties/brochures/2011/06/28/veelgestelde-vragen-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling.html](#)]

Vraag & Antwoord

Project Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

1. Waarom wordt de Wet Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling ingevoerd?

Signalen van geweld en mishandeling worden vaak over het hoofd gezien of niet herkend. Veel professionals weten vervolgens niet goed hoe te handelen, wanneer zij geconfronteerd worden met slachtoffers van geweld. Het doel van de verplichting is dat sneller en adequater wordt ingegrepen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit kan worden bereikt door het consequent toepassen van een meldcode waardoor bij vroegsignalering van huiselijk geweld en kindermishandeling effectief wordt opgetreden. Bij de verplichting om te werken met een meldcode weten organisaties en professionals welke stappen zij moeten zetten als zij huiselijk geweld en/of kindermishandeling signaleren.

2. Waarom is er sprake van een meldrecht en geen meldplicht?

Uit onderzoek is gebleken dat er meerdere redenen zijn om de toegevoegde waarde van een meldplicht te relativiseren. Een professional die meldt op grond van een meldplicht, zal niet alleen melden op basis van een gefundeerd vermoeden van geweld, maar ook uit eventuele angst voor aansprakelijkheid in geval van het niet melden. Daardoor stijgt weliswaar het aantal meldingen, maar wordt de kwaliteit van de meldingen niet bevorderd. Een meldplicht leidt zo tot overbelasting van het systeem en onnodig stigmatiserende onderzoeken, zonder duidelijke pluspunten voor hulp aan en bescherming van het kind en het gezin. Bovendien is het bij gebrek aan wetenschappelijk effectonderzoek onduidelijk welke effecten een meldplicht heeft. Verder is er geen bewijs dat een wettelijke meldplicht leidt tot het terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Een betere weg is dan het ondersteunen van de professional bij zijn of haar handelen. Het gebruik van het instrument meldcode blijkt sneller signaleren en ook eerder melden van (potentiële) geweldsituaties te bevorderen. Kortom: een meldplicht heeft een aantal grote nadelen en heeft geen toegevoegde waarde ten opzichte van een goed en breed toegepaste verplichte meldcode.

3. Wat verplicht de Wet Meldcode?

De Wet Meldcode verplicht organisaties om een meldcode in de eigen organisatie te implementeren en het gebruik en kennis hiervan te bevorderen.

4. Wat is een meldcode?

Een meldcode is een stappenplan, waarin wordt beschreven hoe een professional hoort om te gaan met het signaleren en het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het stappenplan biedt houvast voor de professional in de te zetten stappen als hij huiselijk geweld of kindermishandeling signaleert. Bijvoorbeeld om een gesprek met ouders aan te gaan of hulpverlening in te schakelen. Een meldcode geeft richting aan de stappen die een professional kan zetten om slachtoffers te helpen.

5. Wanneer treedt de Wet in werking?

De wet treedt naar verwachting begin 2012 in werking.

6. Voor welke sectoren is het hebben van een meldcode verplicht?

De verplichte meldcode zal gaan gelden voor de volgende sectoren:

- Gezondheidszorg (bijv. artsen, verpleegkundigen, verloskundigen, tandartsen, fysiotherapeuten, kraamzorg en geestelijke gezondheidszorg psychologen)
- Onderwijs
- Kinderopvang (bijv. onderwijspersoneel, kinderopvangpersoneel en leerplichtambtenaren);
- Maatschappelijke ondersteuning, waaronder de sectoren welzijn en sport (bijv. algemeen maatschappelijk werkers, (thuis)zorgmedewerkers, welzijnswerkers en personeel in de sport, MEE consultants, jongerenwerkers en peuterspeelzaalpersoneel);
- Jeugdzorg (bijv. medewerkers Bureau Jeugdzorg, gedragswetenschappers en medewerkers van zorgaanbieders);
- Justitie (bijv. reclasseringswerkers en groepswerkers van de justitiële jeugdinrichtingen).

7. Waarom worden bijvoorbeeld dierenartsen niet in de verplichting meegenomen?

In eerste instantie is de Wet bedoeld voor de sectoren Gezondheidszorg, Onderwijs, Kinderopvang, Maatschappelijke ondersteuning, Jeugdzorg en Justitie. Het kabinet is van mening dat deze sectoren het meest contact hebben met de mensen zelf. Er is bewust voor gekozen om een afbakening te maken en daarna te kijken hoe het voor een bredere doelgroep kan worden verplicht.

Doelgroepen die de verplichting niet krijgen opgelegd, zoals bijvoorbeeld de dierenartsen, kunnen wel aan de slag met het opstellen van een meldcode voor de eigen organisatie of praktijk. Het basismodel meldcode staat op www.meldcode.nl.

8. Voor welke vormen van geweld geldt de Wet meldcode?

De Wet meldcode geldt voor geweld in afhankelijkheidsrelaties (binnen familiale sfeer). De Wet Meldcode geldt voor alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling, hierbij ook inbegrepen seksueel geweld, vrouwelijk genitale verminkingen (meisjesbesnijdenis), eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling.

9. Geldt de verplichting van een meldcode ook voor zelfstandig werkende professionals?

Voor zelfstandig werkende professionals, zoals huisartsen, gelden dezelfde verplichtingen als voor organisaties: beschikken over een meldcode, daarvan gebruik maken en kennis op peil houden. Zij zouden daarvoor gebruik kunnen maken van meldcodes en richtingen van hun beroeps- en bracheorganisaties.

10. Wat is de rol van de organisaties?

De organisaties dienen een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te beschikken. Zij dienen deze meldcode zelf vast te stellen, waarbij zij gebruik kunnen maken van het basismodel meldcode die te downloaden is op www.meldcode.nl. Tevens dienen de organisaties er zorg voor te dragen dat het gebruik van een meldcode door de professionals binnen de organisaties is geborgd en dat de daarvoor benodigde kennis op peil wordt gehouden.

11. Wat is rol van de branche- en beroepsverenigingen?

De branche- en beroepsverenigingen ondersteunen de organisaties bij de implementatie en het gebruik van de meldcode.

Het is hun taak om een (uniforme) meldcode binnen de beroepsgroep uit te dragen. Daarnaast Informeren zij de organisaties en de beroepskrachten hoe om te gaan met (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling en waar ze terecht kunnen voor vragen.

12. Wat is de rol van (centrum)gemeenten?

Van de gemeenten wordt verwacht dat zij een actieve bijdrage leveren bij het bekend maken en positief uitdragen van de meldcode. Hun taak is er op toe te zien dat organisaties in de sector maatschappelijke ondersteuning een meldcode vaststellen en het gebruik er van bevorderen.

Centrumgemeenten hebben een regionale taak voor beleid op het gebied van geweld in huiselijke kring en zijn, in overleg met de regio's, verantwoordelijk voor het maken van samenwerkingsafspraken in de regio.

13. Waar moet een meldcode minimaal aan voldoen?

De meldcode dient minimaal te bestaan uit de volgende vijf stappen:

1. In kaart brengen van de signalen
2. Collegiale consultatie en zonodig raadplegen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld
3. Gesprek met de cliënt of leerling
4. Weging van het (vermoeden van) geweld of mishandeling
5. Beslissen: hulp organiseren of melden

14. Wat is de functie van het basismodel meldcode?

Het model fungeert als voorbeeld en hulpmiddel waarmee organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaars binnen de genoemde sectoren een meldcode voor de eigen organisatie of praktijk kunnen vaststellen. Het model is te vinden op www.meldcode.nl.

15. Hoe is het basismodel tot stand gekomen?

In samenwerking met de ministeries en enkele instanties uit het veld, waaronder de KNMG en Bond Katholiek Primair Onderwijs, is in 2009 jaar hard gewerkt aan het ontwikkelen van het basismodel meldcode huiselijk geweld en

kindermishandeling. Tevens is het basismodel ter consultatie voorgelegd aan een tiental verschillende branche- en beroepsorganisaties afkomstig uit de zorg, welzijn, het onderwijs en de justitie.

16. In hoeverre wijkt de KNMG meldcode af van het landelijk basismodel meldcode?

De KNMG heeft een meldcode kindermishandeling ontwikkeld. Zij gaan in de zomer van 2010 een adement voor huiselijk geweld aan de meldcode kindermishandeling toevoegen. De KNMG meldcode kent net als het landelijk basismodel 5 stappen, die bijna identiek zijn.

17. In hoeverre wijkt de Rotterdamse meldcode af van het landelijk basismodel meldcode?

De Rotterdamse meldcode wijkt op één belangrijk aspect af van het landelijk basismodel meldcode. In het landelijk basismodel vindt er eerst collegiale consultatie plaats voordat de professional in gesprek gaat met de cliënt. De Rotterdamse meldcode heeft deze stappen omgedraaid, te weten eerst in gesprek met de cliënt en vervolgens overleg met de collega om zonodig raadplegen AMK en/ of SHG. Aangezien de wet niet voorschrijft in welke volgorde de stappen moeten worden gezet, voldoet de Rotterdamse meldcode aan de wet.

18. Wat is de relatie met de verwijfsindex risicjongeren (VIR)?

De VIR en de meldcode zijn ondersteunend aan elkaar. Wanneer een professional na het doorlopen van de stappen van de meldcode een melding doet bij het AMK of het Steunpunt HG, dan doet hij of zij ook een melding aan de VIR. Het is niet de bedoeling dat een professional moet kiezen tussen het gebruik van een meldcode en het doen van een melding aan de VIR.

De verwijfsindex risicjongeren (VIR) is bedoeld om hulpverleners die werken met dezelfde jongere met elkaar in contact brengen. Het is een digitaal systeem dat *risicosignalen* van hulpverleners over jongeren (tot 23 jaar) bij elkaar brengt. De VIR stelt professionals, die een bepaalde jeugdige hebben gemeld, op de hoogte van elkaars betrokkenheid bij die jeugdige. Een melding aan de VIR bevat de persoonsgegevens van de gemelde jeugdige en de contactgegevens van de melder.

De meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling moet het professionals

duidelijk maken wat zij moeten doen als zij huiselijk geweld en/of kindermishandeling signaleren. Het draagt bij aan de *verbetering van de handelswijze van professionals* binnen hun eigen organisatie bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

19. Hoe kunnen de professionals opgeleid worden in het werken met een meldcode?

De Ministeries van VWS, Jeugd en Gezin, Justitie en OCW onderkennen het belang goed trainingen aan professionals aangaande het werken met een meldcode.

Vanuit de Ministeries is er een basistraining 'Werken met een Meldcode' en een train-de-trainer ontwikkeld voor wie zich goed wil voorbereiden op het werken met een meldcode. Op www.huiselijkgeweld.nl staat een databank waarin aanbieders van deze training te vinden zijn. Ook andere trainingen op het gebied van huiselijk geweld en/of kindermishandeling zijn in de databank te vinden.

Ook zijn e-learning modules ontwikkeld door The Next Page in samenwerking met VWS. De modules zijn te vinden op www.thenextpage.nl. De landelijke e-learning bestaat uit:

- Een voorlichtingsmodule 'Werken met een meldcode' voor professionals. In deze module wordt ingegaan op het werken met de stappen uit de meldcode, de verschillende vormen van geweld in huiselijke kring en de rol van ketenpartners.
- Een module 'Werken met een meldcode' voor managers. De module leert werkgevers hoe zij de meldcode in hun organisatie kunnen implementeren.
- Verdiepende modules voor bepaalde beroepsgroepen, zoals huisartsen, kinderopvangwerkers en leerkrachten. Met deze modules kunnen professionals oefenen met het herkennen van signalen.

20. Waarom is huiselijk geweld en kindermishandeling samengevoegd in één meldcode

De Meldcode is integraal, voor zowel het signaleren van huiselijk geweld als voor kindermishandeling. Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn vaak onlosmakelijk met elkaar verbonden. Partnergeweld valt onder de definitie van huiselijk geweld, maar komt vaak voor in combinatie met kindermishandeling, bijvoorbeeld omdat kinderen getuigen kunnen zijn van het geweld. Wanneer kinderen getuige zijn van geweld in het gezin, wordt dat ook gezien als een vorm van kindermishandeling.

Een integrale meldcode ligt ook voor de hand omdat professionals bij signalen

van huiselijk geweld en kindermishandeling dezelfde stappen doorlopen.

21. Wanneer mag je als professional het beroepsgeheim doorbreken?

Het wetsvoorstel verplichte meldcode regelt een meldrecht voor professionals. Dit houdt in dat professionals bij signalen van huiselijk geweld, net als nu al is geregeld voor kindermishandeling, hun beroepsgeheim mogen doorbreken om een melding te doen. Er kan dus ook gemeld worden zonder toestemming van de cliënt.

22. Hoe gaan het AMK en Steunpunt huiselijk geweld bij de in werking treding van de Wet met elkaar samenwerken?

Na inwerkingtreding van de wet zijn SHG's en het AMK verplicht elkaar in kennis te stellen van een melding van (een vermoeden van) huiselijk geweld als er sprake is van (een vermoeden van) kindermishandeling en vice versa. Beide meldpunten zullen vervolgens verantwoordelijk zijn voor de melding en dienen daarom hun betrokkenheid onderling af te stemmen. Verder dient de (centrum)gemeente een goede samenwerking tussen het SHG en AMK te bevorderen. De wijze waarop de samenwerking wordt geregeld wordt overgelaten wordt wettelijk niet geregeld. Hierover kunnen de brancheverenigingen of lokale partijen zelf afspraken maken.

23. Moet ik wachten met het invoeren van de meldcode tot de wet in werking treedt?

Nee, het is belangrijk dat professionals zo snel mogelijk weten wat zij kunnen doen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling, zodat eerder hulp kan worden ingezet. Bovendien gaat de verplichting om over een meldcode te beschikken direct in bij inwerkingtreding van de wet. De voorbereidingen dienen dus nu al plaats te vinden.

24. Moeten vrijwilligers ook met een meldcode werken?

Vrijwilligersorganisaties zijn niet verplicht te beschikken over een meldcode. Wanneer vrijwilligersorganisaties op eigen initiatief met een meldcode werken, juicht het Rijk dit van harte toe.

Organisaties die met vrijwilligers werken waarvoor de verplichting wel geldt, kunnen in hun eigen meldcode aangeven welke rol de vrijwilligers in hun eigen organisatie kunnen spelen. Dit zal verschillen naar soort vrijwilliger en organisatie.

25. Welke hulpmiddelen zijn er als ik de meldcode binnen mijn organisatie wil implementeren?

Er is een toolkit voor de implementatie van de meldcode ontwikkeld. De toolkit bestaat uit:

- Basismodule "Werken met een meldcode"
- Landelijk E-learning modules "Werken met een meldcode"
- Databank cursussen en trainingen
- Landelijke Basismodel meldcode
- Wegwijzer beroepsgeheim
- Checklist implementatie meldcode binnen eigen organisatie
- Risicotaxatie-Instrument bij stap 4 van meldcode (nog niet gereed)

Voor meer informatie over deze instrumenten kunt u hierboven doorklikken.

26. Mijn organisatie werkt al met een meldcode. Wat betekent de wet voor ons?

Als uw meldcode minimaal de vijf stappen van de landelijke meldcode bevat (de volgorde mag afwijken) en uw personeel is getraind in het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en het werken met de meldcode, dan voldoet u aan de wet.

Als de wet in werking treedt, mogen professionals ook zonder toestemming van de cliënt vermoedens van huiselijk geweld melden bij het steunpunt huiselijk geweld (SHG). Voor kindermishandeling bestaat al een dergelijk meldrecht.

We weten dat veel organisaties al met een meldcode werken. Maar omdat dat niet geldt voor alle organisaties, wordt het werken met een meldcode wettelijk verplicht. Het landelijke basismodel van de meldcode is bedoeld als handreiking voor organisaties die nog niet werken met een meldcode. Zij kunnen het basismodel gebruiken om hun eigen meldcode op te stellen.

27. Hoe verhoudt de landelijke meldcode zich tot meldcode uit de RAAK-regio's, sectorspecifieke of andere regionale meldcodes?

Veel organisaties werken al met een meldcode, maar nog niet allemaal. Daarom wordt het werken met een meldcode wettelijk verplicht. Het landelijke basismodel van de meldcode is een handreiking waarmee organisaties, regio's of sectoren hun eigen meldcode kunnen opstellen. Sectorspecifieke en regionale meldcodes zijn meestal een verfijning van de landelijke meldcode. Het is ook de bedoeling dat de landelijke meldcode verder wordt uitgewerkt.

De sectorspecifieke en regionale meldcodes moeten volgens de wet minimaal

de vijf stappen van de landelijke meldcode bevatten (de volgorde mag afwijken). Ook moet het personeel getraind zijn in het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en het werken met een meldcode. Is dit het geval, dan voldoet de meldcode aan de wet.

28. Welke gemeente-ambtenaren moeten straks werken met een meldcode?

De verplichting gaat gelden voor leerplichtambtenaren en ambtenaren die in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning in direct contact staan met cliënten. Denk bijvoorbeeld aan jongerenwerkers of medewerkers van een Wmo-loket, als die in dienst zijn van de gemeente.

Andere ambtenaren zijn niet verplicht om te werken met een meldcode, maar indien voor bijvoorbeeld consulenten werk en inkomen toch een meldcode wordt opgesteld, dan juicht het Rijk dit van harte toe.

Toelichting

Met de wet verplichte meldcode worden andere wetten gewijzigd. Het is dus geen wet met 'eigen' artikelen. Omdat wel de leerplichtwet en Wmo worden gewijzigd, geldt de verplicht straks voor leerplichtambtenaren en ambtenaren die maatschappelijke ondersteuning bieden. De wet inburgering en wet werk en inkomen worden bijvoorbeeld niet gewijzigd. Daarom geldt de verplichting niet voor de consulent werk & inkomen of consulent inburgering.

